

Aleg. 82

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z projektem ustawy co do użycia części nadwyżek z obrotu kas sierocych zbiorowych, przyznanych krajowi ustawą państwową z dnia 3. czerwca 1901 Dz. u. p. Nr. 62.

Wysoki Sejmie!

Ustawą z dnia 3. czerwca 1901 Dz. u. p. Nr. 62 postanowiono, że kasy sieroce zbiorowe, istniejące w Czechach, Morawii, na Ślązku, w Austrii wyższej i niższej, Salzburgu i w Galicyi, mają w latach 1901 aż do 1910 włącznie z całkowitej sumy nadwyżek z obrotu, jakie według przyjętych wykazów rocznych wypadają każdem razem aż do końca przedpoprzedniego roku, oddawać corocznie odnośnym krajom pewną kwotę procentową do rozporządzenia.

Stopa procentowa tej kwoty ma być o $\frac{1}{10}$ od sta mniejsza od tej stopy, jaka na końcu roku, do którego odnosi się wykaz, była przepisana w dotyczącej kasie sieroczej. Od kwot w ten sposób obliczonych należy jednak potrącić dwa od sta tytułem dodatku na koszt zarządu, a dodatek ten wpisać do rachunku jako przychód państwa.

Kwoty, oddane stosownie do powyższych postanowień krajom do rozporządzenia, mają być obrócone na utrzymanie i wychowanie ubogich sierót aż do ukończenia 18. roku życia, również zaniedbanych albo opuszczonych dzieci, przyczem należy przede wszystkim uwzględniać sieroty po wojskowych, którzy zginęli na wojnie, albo też bezpośrednio przy pełnieniu służby wojskowej.

Bliższe postanowienia w tym względzie zastrzeżono ustawodawstwu poszczególnych krajów.

Przy obradach nad projektem powyższej ustawy państwowej uchwaliła Izba posłów następujące rezolucje:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby użył swojego wpływu :

„1) aby przez zastrzeżone ustawodawstwu krajowemu bliższe postanowienia o użyciu nadwyżek kas sierocych, przekazanych krajom na cele utrzymania i wychowania ubogich sierót, jakoteż opuszczonych i zaniedbanych dzieci, zapewniono także skuteczny nadzór nad tem utrzymaniem i wychowaniem; dalej

„2) aby przy wykonywaniu tej opieki uwzględniano także te opuszczone dzieci, których prawo przynależności jest nieznanie lub zostało zakwestyonowane, udzielając dla nich stosownych zaliczek aż do czasu stwierdzenia ich przynależności“.

C. k. Ministerstwo sprawiedliwości, komunikując Wydziałowi krajowemu za pośrednictwem c. k. Prezydium Namiestnictwa powyższe rezolucye Izby posłów, oznajmiło zarazem w reskrypcie z dnia 5. czerwca 1901 L. 11603/1, że staranie i wychowanie zaniedbanych dzieci wymaga ustawowego uregulowania wychowawczej opieki na koszt publiczny i dlatego, działając w myśl dalszej rezolucyi Izby posłów, wdrożono między interesowanemi Ministerstwami pertraktacye celem wniesienia takiego projektu ustawy. Ze względu na ustawowe przeznaczenie nadwyżek zbiorowych kas sierocych uważałby Rząd za wskazane, aby pewną ściśle oznaczoną część tych nadwyżek wyraźnie zastrzeżono na cele opieki nad zaniedbanemi dziećmi, która prawdopodobnie pociągnie za sobą znaczne koszta, a jak długo nie przyjdzie do skutku ustawa o tego rodzaju opiece, aby przeznaczono tę część w drodze ustawy krajowej na analogiczne cele tworzenia nowych i ulepszenia istniejących zakładów poprawy.

Wreszcie oznajmiło c. k. Ministerstwo sprawiedliwości, że wypłata krajowi rzeczonych udziałów w nadwyżkach z obrotu kas sierocych zbiorowych jest zawisłą od tego, aby ustawodawstwo krajowe wydało wprzód w ramach ustawy państwowej bliższe postanowienia co do tego sposobu użycia tych nadwyżek.

W myśl zatem tego zastrzeżenia i stosując się do postanowień powołanej na wstępie ustawy państwowej, przedkłada Wydział krajowy w załączeniu \cdot Wysokiemu Sejmowi do uchwały projekt ustawy krajowej o użyciu części nadwyżek z obrotu Kas sierocych zbiorowych, z następującemi uwagami:

Przedewszystkiem potrzebną jest wiadomość o wysokości kwot, jakie wskutek ustawy państwowej z dnia 3. czerwca 1901 dz. u. p. Nr. 62 przypadną naszemu krajowi za lata 1901 do 1910 włącznie.

Dla tej wypłaty są decydującemi: stan nadwyżek z końcem każdorazowego przedostatniego roku i wysokość stopy procentowej, jaka w tym czasie dla Kas sierocych była przepisana.

Wedle wykazów, udzielonych Wydziałowi krajowemu przez Prezydya c. k. wyższych sądów krajowych we Lwowie i w Krakowie, istniało w okręgu apelacyjnym lwowskim w roku 1899 spólnych kas sierocych 93, w roku 1900 104 kas, w latach 1901 i 1902 kas 114, zaś w okręgu apelacyjnym krakowskim: w roku 1899 i 1900 72 kas, a w latach 1901 i 1902 74 kas. Stopa procentowa dla wkładek i pożyczek hipotecznych wynosi w kasach sierocych wschodnio-galicyjskich 4% a w zachodnio-galicyjskich 4 $\frac{1}{2}$ %.

Wedle wykazów, udzielonych Wydziałowi krajowemu przez Prezydya c. k. wyższych sądów krajowych we Lwowie i Krakowie przypadają na rzecz kraju do wypłaty za lata 1901 do 1904 incl. w myśl powołanej ustawy państwowej następujące udziały:

A) Z kas sierocych wschodnio-galicyjskich:

za rok 1901	— wobec czystej nadwyżki z obrotu za r. 1899 w kwocie 543.571 K. 31 h. — udział w kwocie	20.775 K. 30 h.
za rok 1902	— wobec czystej nadwyżki z obrotu w r. 1900 w kwocie 569.939 K. 87 h. — udział w kwocie	21.783 K. 10 h.
za rok 1903	— wobec czystej nadwyżki z obrotu w r. 1901 w kwocie 596.423 K. 58 h. — udział w kwocie	22.795 K. 30 h.
za rok 1904	— wobec czystej nadwyżki z obrotu w r. 1902 w kwocie 627.809 K. 87 h. — udział w kwocie	23.994 K. 89 h.
	razem	89.348 K. 59 h.

B) Z kas sierocych zachodnio-galicyjskich :

za rok 1901	— wobec czystej nadwyżki z obrotu w r. 1899 w kwocie 983.411 K. 84 h. — udział w kwocie 42.404 K. 72 h.
za rok 1902	— wobec czystej nadwyżki z obrotu w r. 1900 w kwocie 1,037.145 K. 92 h. — udział w kwocie 42.855 K. 92 h.
za rok 1903	— wobec czystej nadwyżki z obrotu w r. 1901 w kwocie 1,087.456 K. 65 h. — udział w kwocie 43.139 K. 66 h.
za rok 1904	— wobec czystej nadwyżki z obrotu w r. 1902 w kwocie 1,150.029 K. 56 h. — udział w kwocie 43.939 K. 66 h.
	razem 172.339 K. 96 h.
czyli razem z całego kraju przypadnie za lata 1901, 1902, 1903 i 1904 do wypłaty udział w łącznej sumie	 261.688 K. 55 h.

Biorąc zaś tę samą podstawę do obliczenia tych udziałów za lata następne i zważywszy, że udziały te corocznie wzrastają, spodziewać się można ze źródła tego wpływów za lata 1901 do 1910 incl. w przybliżeniu około 665.000 Kor.

W załączonym projekcie ustawy uważał Wydział krajowy za wskazane, zamieścić tylko ogólne postanowienia z pominięciem szczegółów, aby nie pozbawiać Wysockiego Sejmu jak i Wydziału krajowego możności rozporządzania funduszami tak, jak to okaże się najodpowiedniejszym w danej chwili.

Przez utworzenie krajowego funduszu sierociego, jako funduszu odrębnego, uzyskuje się dogodną formę dla zarachowywania wpływów z kas sierocych i należąca ewidencją takowych, inaczej bowiem wpływy te musiałyby być uważane jako depozyta lub obce pieniądze.

Postanowienia paragrafu 2go projektu zgodne są z postanowieniami §. 2. ustawy państwowej. Wydział krajowy uważał jednak za słuszne, by z dobrodziejstwa tej ustawy korzystały także dzieci, którym grozi zaniedbanie fizyczne i moralne, przynależność do Galicji jest w każdym razie warunkiem, od którego zależnem jest korzystanie z dobrodziejstw tej ustawy. Przez ogólne postanowienie §. 2go projektu rozumie się dzieci bez różnicy na wyznanie i religię i na pochodzenie ślubne czy nieślubne.

Wydział krajowy nie uważał za właściwe umieszczać w niniejszym projekcie ustawy zaleconego w powołanym wyżej reskrypcie ministeryalnym postanowienia, aby pewną, ściśle oznaczoną część nadwyżek z obrotu kas sierocych krajowi przypadających, wyraźnie zastrzeżono na cele opieki nad zaniedbanymi dziećmi. Zastrzeżenia bowiem takiego nie przepisuje ustawa państwowa, a dopiero stosunki kandydatów wskazać mogą, czy z funduszu sierociego będzie musiało korzystać więcej sierót czy też zaniedbanych dzieci, zatem oznaczenie z góry ustawą na ten cel kwoty pewnej, mogłoby w przyszłości okazać się niedogodnem. Dla uchylenia wszelkich wątpliwości określono bliżej w §§. 3. i 4. projektu, które dzieci będą uważane jako sieroty, a które jako opuszczone względnie zaniedbane.

Postanowienie §. 5go projektu uważał Wydział krajowy za słuszne, oczywiście w tych wypadkach, jeśli rodzice, względnie wychowawcy, będą majątni, lub zarabiający o tyle, iż zarobek ich wystarczy na utrzymanie dziecka, albo jeśli ojciec dziecka nieślubnego niszcza alimentu na jego utrzymanie.

Postanowienie zaś §. 6go czyni zadość rezolucyi Izby posłów, uchwalonej przy obradach nad projektem ustawy państwowej z 3. czerwca 1901, dz. u. p. Nr. 62. Natomiast §. 7. dozwala i obcokrajowym dzieciom skorzystać warunkowo z niniejszego funduszu i wtedy, jeśli zasoby tego funduszu pozwolą w danym wypadku na przyjęcie na utrzymanie i wychowywanie obcokrajowych.

Wreszcie postanowienia §§. 8. do 14. wynikają z natury rzeczy i ze stanowiska Wydziału krajowego, jako zawiadowczego i wykonawczego organu reprezentacji krajowej.

Postanowienia §. 10go pozwalają Reprezentacji kraju na wniosek Wydziału krajowego dysponować funduszem wedle potrzeby i uznania; paragraf 12ty zaś uwzględnia dotyczącą rezolucję Izby posłów, zapewniając skuteczny nadzór nad utrzymaniem i wychowaniem sierót i dzieci opuszczonych lub zaniedbanych; nakoniec proponowauy w §. 15. termin wejścia w życie ustawy od jej ogłoszenia, zgodny jest z §. 4tym ustawy państwowej.

Wydział krajowy wnosi zatem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Załączony \cdot / projekt ustawy.

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby — po nadejściu Najwyższej sankcyi dla tego projektu ustawy i po wydaniu krajowi sum z nadwyżek obrotu kas sierocych za lata ubiegłe -- przystąpił niezwłocznie do wykonania i wprowadzenia w życie tej ustawy, zgodnego z jej postanowieniami, i o tem zdał sprawę Sejmowi na najbliższej sesyi.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Michał Gładziuk w. r.

Członek Wydziału krajowego.

USTAWA

z dnia zawierająca bliższe postanowienia
co do użycia części nadwyżek z obrotu kas sierocych
zbiorowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

Udziały w nadwyżkach z obrotu kas sierocych zbiorowych, przyznane Królestwu Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem ustawą państwową z dnia 3. czerwca 1901 Dz. u. p. Nr. 62, stanowią krajowy fundusz sierocy.

§. 2.

Fundusz ten służyć ma na utrzymanie i wychowanie ubogich sierót aż do ukończenia 18. roku życia, tudzież dzieci opuszczonych i zaniedbanych lub na zaniedbanie narażonych, a przynależnych do jednej z gmin Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem; przyczem sieroty po wojskowych, którzy zginęli w wojnie lub przy pełnieniu służby wojskowej, mają być przede wszystkim uwzględnione.

§. 3.

Ubogiemi sierotami w rozumieniu niniejszej ustawy są:

- a) ubogie dzieci zupełnie osierociące;
- b) ubogie dzieci pozbawione jednego z rodziców, jeżeli drugi przy życiu zostający rodzic nie jest w możności dać im potrzebnego utrzymania i wychowania.

§. 4.

Dziećmi opuszczonemi w rozumieniu tej ustawy są:

- a) dzieci, których rodzice nie są wiadomi, a które nie mają żadnego zaopatrzenia;
- b) podrzutki bez żadnego zaopatrzenia;

e) dzieci ubogie, których ojciec, względnie żywiciel jest z życia i miejsca pobytu nieznany, odbywa dłuższą niż jednoroczną karę więzienia, albo z powodu ubóstwa lub choroby fizycznej czy umysłowej w domu nbogich lub w zakładzie chorych jest umieszczony, jeżeli matka nie jest w możności dzieci utrzymywać i wychowywać;

d) dzieci, których rodzice z powodu złego obchodzenia się z nimi zostali zasądzeni, lub których ojciec po myśli §. 177. u. c. utracił władzę ojcowską, albo gdy względem ich ojca zastosowano postanowienia §. 178. u. c.

§. 5.

Koszta utrzymania i wychowania dzieci opuszczonych i zaniedbanych mają ich rodzice, względnie osoby podług powszechnej ustawy cywilnej do tego obowiązane, zwrócić w całości lub w części krajowemu funduszowi sierocemu.

§. 6.

Koszta utrzymania i wychowania dzieci opuszczonych, których przynależność nie jest znaną, lub jest zakwestyonowaną, będą zaliczkowo pokrywane z krajowego funduszu sierociego, z zastrzeżeniem ewentualnego zwrotu takowych temuż funduszowi od strony obowiązanej.

§. 7.

Ubogie sieroty, tudzież dzieci opuszczone i zaniedbane, do kraju nieprzynależne, mogą być tylko wtedy kosztem krajowego funduszu sierociego utrzymywane i wychowywane, jeżeli Reprezentacya kraju ich przynależności na to się zgodzi i zobowiąże się do zwrotu wyłożonych kosztów.

§. 8.

Wydział krajowy postanawia o przyjęciu na utrzymanie i wychowanie kosztem lub przy pomocy krajowego funduszu sierociego, oraz oznacza sposób zaopatrzenia i wychowania bądź w zakładach, bądź u osób prywatnych, dających rękojmię należytego utrzymywania i wychowywania.

§. 9.

Dzieci niezdrowe, jak: ułomne, umyślowo niedołączne, ślepe, głuchonieme, tudzież dzieci moralnie zaniedbane, należy z reguły oddawać na utrzymanie i wychowanie do odpowiednich zakładów publicznych lub prywatnych.

§. 10.

Na wniosek Wydziału krajowego może Reprezentacya kraju, celem skutecznego wychowywania dzieci, powyżej w §. 2. oznaczonych, urządzać kosztem krajowego funduszu sierociego odpowiednie zakłady krajowe, jakoteż przyezyniać się zasiłkami z tego funduszu do tworzenia podobnych zakładów w kraju, a istniejące już wspierać.

W takich wypadkach ma być Wydziałowi krajowemu zapewniony należny wpływ w zarządzie odnośnego zakładu.

§. 11.

Wydział krajowy zarządza w myśl postanowień statutu krajowego i obowiązującej instrukcyi krajowym funduszem sierocym i zakładami kosztem tego funduszu utworzonymi i o tem zdaje corocznie sprawę Sejmowi krajowemu.

§. 12.

Wydział krajowy czuwa nad tem, aby dzieci utrzymywane w całości lub częściowo kosztem krajowego funduszu sierociego otrzymywały też należyte wychowanie, byt im zabezpieczające.

Nadzór ten wykonuje Wydział krajowy przez swoje własne organa lub za pośrednictwem Reprezentacyj powiatowych i gminnych, które obowiązane są być pomocnikami Wydziałowi krajowemu w skutecznem wykonywaniu tego nadzoru.

§. 13.

Wydziałowi krajowemu zastrzega się moc wydania instrukcyj dla należytego i odpowiedniego celowi przeprowadzenia niniejszej ustawy.

§. 14.

Ustawa niniejsza nie narusza prawa nadzoru przysługującego Administracyi państwowej z mocy obowiązujących ustaw.

§. 15.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia, a wykonanie jej poruczam Moim Ministrom sprawiedliwości, spraw wewnętrznych, wyznań i oświaty i Ministrowi skarbu.

